

Dendrobium (Den-DROH-bium) Đẳng Lan

Tạm dịch là Đẳng lan vì chữ Hoàng thảo chúng ta thường dùng không được chuẩn đích, chẳng lẽ các cây hoa màu trắng, đỏ, tím, hồng đều gọi là Hoàng thảo hay sao?

Loại lan này mọc khắp Á châu và sang đến Úc châu tổng cộng trên 1000 giống. Việt Nam có chừng trên 100 giống. Người ta chia Đẳng lan ra làm nhiều nhóm:

1. Lá xanh quanh năm (evergreen) như *Dendrobium antennatum*, *Den. phalaenopsis* v.v... Loại này chùm hoa thường mọc ở gần ngọn.
2. Lá rụng vào mùa Đông (deciduous) như *Den. anosmum*, *Den. wardianum* v.v... Những cây này, hoa thường mọc ở các đốt trên thân cây.

3. Nhóm Callista với chùm hoa rũ xuống (pendulous) như *Den. chrysotoxum*, *Den. farmeri*, *Den. thyrsiflorum* v.v...
4. Nhóm Latoura với chùm hoa thẳng đứng (erect) như *Den. atrovioleaceum*, *Den. spectabile* v.v... Những cây trong nhóm này phần đông hoa màu vàng xanh.
5. Nhóm Formosae đặc điểm thân và lá cây có lông đen như *Den. draconis*, *Den. formosum* v.v... phần đông có hoa màu trắng. Nói chung tất cả các cây Dendrobium đều cần một thời gian nghỉ (dormant rest) thường vào 2 tháng mùa Đông, nhưng cũng có những giống mọc quanh năm như giống *Den. phalaenopsis* (*Den. bigibbum*), *Den. williamsonii* v.v...

Lưu ý Ngoại trừ khi thân cây đã chết khô, đừng bao giờ cắt bỏ những cây già dù rằng không còn lá nữa. Thông thường hoa mọc ra tại các đốt của những cây mọc từ năm trước.

CÁCH TRỒNG

NHIỆT ĐỘ

Đẳng lan khi đang mọc, nhiệt độ ban ngày cần phải từ 80 đến 100°F. Càng nóng càng tốt nhưng ẩm độ phải cao tối thiểu là 50%. Ban đêm, nhiệt độ hạ xuống khoảng 60°F. Phần đông, lan Dendrobium không chịu được lạnh dưới 50°F, ngoại trừ giống Nobile và một số lan Úc Châu có thể chịu lạnh tới 35-40°F. Nếu bị lạnh và lại sũng nước cây sẽ bị thối rễ.

ÁNH SÁNG

Lan cần nhiều ánh sáng giống như Cattleya. Nếu trồng trong nhà cần để ở cửa sổ phía Nam hoặc dùng đèn loại đặc biệt High Intensity Discharge (HID). Đèn ống thường không đủ ánh sáng.

TƯỚI NƯỚC

Khi lan đang mọc cần tưới nhiều nước, lúc đã ngưng tăng trưởng bớt nước đi để cho hơi khô giữa hai lần tưới. Những giống như: *Den. anosmum*, *Den. finlaysonianum*, *Den. nobile*, *Den. chrysanthum*, *Den. wardianum* v.v... vào thời gian ngưng nghỉ chỉ nên tưới chút đỉnh cho cây khỏi bị khô. Những loại có lá xanh và mọc quanh năm chỉ cần tưới bớt nước.

ĐỘ ẨM

Khi lan đang mọc cần ẩm độ từ 50-80%.

BÓN PHÂN

Lan đang mọc cần bón phân mỗi lần tưới nước. Nên bón phân có chỉ số Nitrogen cao như 30-10-10 hay 20-20-20 cho tiện hơn. Khi cây đã hết tăng trưởng bớt phân đi và ngưng bón vào mùa đông. Bón quá nhiều phân lại thêm có chất Nitrogene cao, cây sẽ mọc những cây con (Keiki) ở trên các đốt.

THAY CHẬU

Đăng lan ưa trồng trong chậu nhỏ và không ưa đựng đến rế vì vậy nên chọn thứ nào lâu mọc. Tốt nhất là 2-3 phần đá và 8 phần vỏ cây loại vừa.

MỘT VÀI CÂY LAN MỌC TẠI VIỆT NAM

<i>Den. aduncum</i>	Hồng Câu màu hồng
<i>Den. aggregatum</i>	Kim điệp vẩy cá, thơm
<i>Den. amabile</i>	Thủy tiên hương
<i>Den. aphyllum</i>	Hạc vĩ hồng nhạt, thơm
<i>Den. anosmum</i>	Dã hạc, màu tím hay trắng rất thơm
<i>Den. bellatulum</i>	Hỏa hoàng, thơm
<i>Den. crumenatum</i>	Bạch câu, hơi thơm
<i>Den. chrysanthum</i>	Hoa vàng, thơm

<i>Den. chrysotoxum</i>	Kim điệp, màu vàng, thơm
<i>Den. crystallinum</i>	Ngọc thạch
<i>Den. devonianum</i>	Tam bảo sắc
<i>Den. draconis</i>	Nhất điểm hồng
<i>Den. fimbriatum</i>	Long nhãn màu vàng nghệ, thơm
<i>Den. harveyanum</i>	Hoàng thảo tua
<i>Den. heretocarpum</i>	Nhất điểm hoàng, thơm
<i>Den. leonis</i>	Tai hổ, thơm
<i>Den. loddigesii</i>	Nghệ tâm Mầu hồng đậm
<i>Den. nobile</i>	Mầu tím hay hồng, thơm
<i>Den. palpebrae</i>	Hoa trắng, hoi thơm
<i>Den. parishii</i>	Hoa tím hồng. thơm
<i>Den. primulinum</i>	Long tu mầu hồng nhạt,thơm
<i>Den. secundum</i>	Báo hỷ mầu hồng tím
<i>Den. thysiflorum</i>	Thủy tiên mầu vàng
<i>Den. unicum</i>	Mầu đỏ cá vàng
<i>Den. wardianum</i>	Tứ bảo sắc

Đa số lan Dendrobium đều nở hoa vào mùa Xuân hay đầu mùa Hạ, nhưng những cây lai giống nở đủ 4 mùa.

Placentia 9-2003
BÙI XUÂN ĐÁNG